

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2800

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris voor Buitenlandse Handel over *het bericht dat de EU Israël's grootste investeerder is* (ingezonden 15 juli 2025).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken), mede namens de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (ontvangen 7 augustus 2025).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel van Centre for Research on Multinational Corporations (SOMO): «Economic sanctions now: the EU is Israel's largest investor?»¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat de Europese Unie (EU), met 72,1 miljard euro aan investeringen, de grootste investeerder in Israël is?

Antwoord 2

Uit cijfers van Eurostat volgt dat investeerders uit de EU 72,1 miljard euro aan directe investeringen in Israël hebben (cijfers 2023). Op basis van deze cijfers is de EU de grootste investeerder in Israël.

Vraag 3

Kunt u bevestigen dat de Europese export in 2024 is gestegen van 25,5 miljard naar 26,7 miljard, ondanks voortdurende Israëlische genocide in Gaza en illegale bezetting van Palestijns gebied?

Antwoord 3

Uit cijfers van Eurostat volgt dat de waarde van de goederenexport van de EU naar Israël is gestegen van 25,5 miljard euro in 2023 naar 26,7 miljard euro in 2024.

¹ Centre for Research on Multinational Corporations (SOMO), 15 juli 2025, «Economic sanctions now: the EU is Israel's largest investor» (Economic sanctions now: the EU is Israel's largest investor – SOMO)

Vraag 4 en 5

Kunt u bevestigen dat Nederland bij uitstek de grootste investeerder in Israël is van alle landen in de EU?

Acht u bovenstaande feiten onwenselijk? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

De Nederlandse investeringen in Israël eind 2023 (zogenaamde directionele cijfers, waarbij investeringen tussen moeder- en dochteronderneming binnen hetzelfde concern met elkaar zijn verrekend) worden door de Nederlandsche Bank nu geraamd op 31,2 miljard euro. Voor 2024 is dat 27,3 miljard euro. Van deze investeringen komt meer dan 20% vanuit *Special Purpose Entities*, ook wel brievenbusfirma's genoemd, ongeveer 5% vanuit overige doorstroom-vennootschappen en circa 70% vanuit niet-financiële vennootschappen (bedrijven die in Nederland produceren dan wel werknemers hebben). Van deze niet-financiële vennootschappen is ruim 95% onderdeel van een buitenlandse multinational. Er lopen dus veel buitenlandse kapitaalstromen via Nederland naar Israël.

Het is niet zonder meer te zeggen waar Nederland staat op de ranglijst van uitgaande investeringen naar Israël. De uitsplitsing hierboven kan het kabinet niet voor andere landen maken, terwijl dit voor een goede vergelijking en rangschikking wel noodzakelijk is. Het investeringsaandeel van Nederlandse bedrijven, niet zijnde een doorvoermaatschappij of een onderdeel van een buitenlandse multinational, lag eind 2024 op minder dan 1 miljard euro.

Vraag 6

Deelt u de opvatting dat Nederland en de EU, gezien de bovenstaande feiten, uitzonderlijk veel economische macht en invloed heeft richting de Israëlische regering? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Zoals toegelicht in de brief aan uw Kamer over de situatie in de Gazastrook van 28 juli 2025 zet het kabinet zich in om door een combinatie van druk op en dialoog met Israël de situatie in zowel de Gazastrook als de Westelijke Jordaanoever te verbeteren. Handelspolitieke en economische maatregelen maken deel uit van deze inzet.

Daarnaast is, zoals toegelicht in antwoord 4 en 5, het investeringsaandeel van Nederlandse bedrijven, niet zijnde een doorvoermaatschappij of onderdeel van een buitenlandse multinational, beperkt. Het betreffen voornamelijk buitenlandse kapitaalstromen. De economische invloed richting de Israëlische regering is op dit gebied dus daarmee beperkter dan SOMO het Nederlandse kabinet toedicht.

Vraag 7

Deelt u de mening dat de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof op 29 januari 2024 derde landen, waaronder Nederland, verplicht om er alles aan te doen genocide in Gaza door Israël te voorkomen?

Antwoord 7

In de verschillende uitspraken van het Internationaal Gerechtshof (IGH) inzake voorlopige maatregelen in de zaak tussen Zuid-Afrika en Israël, heeft het Hof geoordeeld dat het aannemelijk is dat er rechten van Zuid-Afrika in het geding zijn in dit geschil, namelijk het recht van Palestijnen om niet onderworpen te worden aan handelingen die zijn verboden in het Genocideverdrag en het recht van Zuid-Afrika om naleving door Israël van de verplichtingen onder het Genocideverdrag te eisen.

Als partij bij het Genocideverdrag heeft Nederland bij een ernstig risico op genocide de plicht om alle redelijkerwijs beschikbare maatregelen te nemen om een mogelijke genocide te voorkomen. Het Internationaal Gerechtshof spreekt hierbij uitdrukkelijk over een inspanningsverplichting en niet om een resultaatsverplichting.

Vraag 8

Deelt u de mening dat bovenstaande feiten aantonen dat Nederland en de EU ernstig tekortschieten in het uitoefenen van druk richting de Israëlische regering om genocide in Gaza te stoppen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Het kabinet ziet het groot menselijk lijden in de Gazastrook en de ernst van de situatie. Het heeft ook oog voor de diepe trauma's in de Israëlische samenleving. Sinds het uitbreken van de oorlog heeft Nederland zich, met partners en naar vermogen, aantoonbaar voor en achter de schermen, ingezet om die situatie te verbeteren en Israël opgeroepen zich aan het humanitair oorlogsrecht te houden. Deze inzet loopt langs verschillende sporen: diplomatiek, humanitair, veiligheid en bestrijding van straffeloosheid.

Vraag 9

Deelt u de mening dat de adviserende uitspraak van het Internationaal Gerechtshof aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 19 juli 2024 heeft vastgelegd dat Israël de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem illegaal bezet houdt en dat derde landen de plicht hebben zich tegen deze illegale bezetting uit te spreken en hiertegen te handelen.

Antwoord 9

In overeenstemming met het advies van het IGH van 19 juli 2024 beschouwt het kabinet de Israëlische bezetting van de Palestijnse Gebieden, waaronder de Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem, als onrechtmatig. Dit komt overeen met de reeds jarenlang bestaande kabinetspositie dat de nederzettingen en de uitbreiding daarvan, vernielingen of uithuisplaatsingen in de bezette gebieden in strijd zijn met het internationaal recht. Het zet de al gespannen situatie op de bezette Westelijke Jordaanoever en Oost-Jeruzalem verder onder druk.

Het kabinet schaaft zich eveneens achter de oproep de bezetting zo spoedig mogelijk te beëindigen, met inachtneming van de legitieme veiligheidsbelangen van Israël.

Vraag 10

Deelt u de mening dat bovenstaande feiten aantonen dat Nederland en de EU ernstig tekortschieten in het tegengaan van de illegale Israëlische bezetting van Palestijns land? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Het kabinet blijft in de context van de Palestijnse Gebieden zowel bilateraal als in multilateraal verband druk uitoefenen op Israël om de bezetting zo spoedig mogelijk te beëindigen, zodat ook een tweestatenoplossing kans van slagen heeft.

Vraag 11, 12 en 13

Deelt u de mening dat bovenstaande feiten aantonen dat het Nederlandse ontmoedigingsbeleid ernstig faalt? Zo ja, wanneer gaat u dit aanscherpen? Zo nee, waarom niet?

Bent u bereid om te pleiten voor het opschorting van het EU-Israël associatieakkoord na het lezen van deze feiten? Zo nee, waarom niet?

Bent u bereid om economische activiteit door Nederlandse bedrijven in bezet gebied te verbieden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11, 12 en 13

Zoals toegelicht in de brief aan uw Kamer over de situatie in de Gazastrook van 28 juli 2025 zet het kabinet zich in om door een combinatie van druk op en dialoog met Israël de situatie in zowel de Gazastrook als de Westelijke Jordaanoever te verbeteren. Op EU-niveau zet Nederland zich in voor opschorting van het handelsdeel van het Associatieakkoord met Israël en steunt het kabinet de voorgestelde beëindiging van de samenwerking met de *European Innovation Council*, als onderdeel van Horizon Europe. Tevens dringt het kabinet in samenwerking met gelijkgestemde partners aan op een voorstel van de Europese Commissie voor handelspolitieke maatregelen ten aanzien van goederenimport uit de illegale nederzettingen in bezet gebied, conform de motie Van Campen en Boswijk.²

Daarnaast heeft het kabinet besloten om over te gaan tot het actiever uitdragen van het ontmoedigingsbeleid ten aanzien van economische

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 3196.

activiteiten van Nederlandse bedrijven in nederzettingen. Sinds 15 juli 2025 wordt het ontmoedigingsbeleid uitgedragen op de websites van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de ambassade in Tel Aviv. Ook dragen de ambassade Tel Aviv en de RVO het ontmoedigingsbeleid actief uit richting het Nederlands bedrijfsleven zoals tijdens voorlichtingsbijeenkomsten. Daarnaast wordt verkend of de toepassing van het ontmoedigingsbeleid kan worden uitgebreid, bijvoorbeeld naar Nederlandse pensioenfondsen.

Vraag 14

Bent u bereid een totaal wapenembargo in te stellen richting Israël? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

De huidige toetsing van exporten van militaire goederen, in lijn met de bestaande Europese kaders, volstaat om ongewenste transacties te voorkomen. Op het gebied van wapenexportcontrole toetst het kabinet de uitvoer van militaire goederen zorgvuldig en per geval. Zoals de situatie nu is in de Gazastrook, is het vrijwel uitgesloten dat de Staat vergunning zou verlenen voor de uitvoer van militaire goederen naar Israël die kunnen bijdragen aan militaire activiteiten van de Israëlische krijgsmacht in de Gazastrook of op de westelijke Jordaanoever. Sinds 7 oktober 2023 heeft het kabinet elf vergunningaanvragen voor de uitvoer van militaire goederen en dual-use goederen met militair eindgebruik in Israël afgewezen.

Tegelijkertijd hecht het kabinet grote waarde aan het recht op zelfverdediging van Israël conform het internationaal recht, en aan het voortbestaan en het recht op veiligheid van de staat Israël. In dat kader heeft het kabinet sinds 7 oktober 2023 twee vergunningen verleend voor de uitvoer via Duitsland van onderdelen ten behoeve van het *Iron Dome*-luchtafweersysteem, conform de motie-Kahraman³.

³ Kamerstuk 21 501-02, nr. 3170